

ELU- et trygt sted at være

- Det gode samvær i ELM's børne- og ungdomsarbejde – ELU udgave
- Vejledning og retningslinjer for forebyggelse af seksuelle overgreb og krænkelse i ELU-regi
- Vejledning og retningslinjer i tilfælde af seksuelle overgreb og krænkelse i ELU-regi

1. Baggrund for vejledningen og retningslinjerne

I de seneste år har der i Danmark været et større antal sager vedrørende seksuelle overgreb og krænkelse mod børn og unge – desværre også i kirkelige miljøer. ELM har en lang tradition for arbejde med børn og unge, og vi ønsker at tage risici for overgreb og krænkelse meget alvorligt.

ELM ønsker at skabe og fastholde gode og trygge rammer for børnene og de unge og deres forældre; og for fællesskabet i vores klubber, foreninger og på vores lejre m.v. ELM ønsker derfor, at vi alle gør så meget, som vi overhovedet kan, for at forebygge og forhindre seksuelle overgreb og krænkelse og for at skabe størst mulig tryghed og tillid i vores sammenhænge og fællesskaber; både for lederne og børnene/de unge. Det er også væsentligt, at lederne kan føle sig trygge i rammerne og i de samværsspilleregler og – former, som der er aftalt og enighed om.

Derfor har Landsstyrelsen sammen med ELM's ansatte lavet denne vejledning, som sætter fokus på at forebygge overgreb i børne- og ungdomsarbejdet; her med specielt fokus på ELU.

Vejledningen er rettet mod faste ledere i ELU, dvs. i praksis mod bestyrelsesmedlemmer og fast tilknyttede ungdomsledere. Herefter kaldet ledere. Alle ledere i ELU skal have denne vejledning udleveret og det er formandens ansvar at sørge for det. Se i øvrigt afsnit 3.

Husk: Hvis man som leder i ELU har en bekymring om, hvorvidt der foregår noget, som ikke bør finde sted, eller man er tvivl om, hvad man bør gøre: Tag fat i ELU's ungdomskonsulent eller en anden ELM-ansat for sparring og rådgivning.

ELM ønsker gennem ungdomskonsulenten at være nær sparringspartner for ELU-lederne i alle sider af at løse opgaven med forebyggelse af krænkelse og overgreb og evt. håndtering af en konkret sag. I praksis betyder det, at ungdomskonsulenten vil hjælpe jer med at gå igennem vejledningen, som du/i læser her, og omsætte den til praksis.

2. Hvad er en seksuel krænkelse og hvordan kan den finde sted?

I ELMs vejledning omkring seksuelle overgreb/krænkelse er det defineret sådan:

”Det er en seksuel krænkelse, når et menneske overskrider et andet menneskes grænse i forhold til seksualitet. Det kan ske ved berøring af kroppen på upassende måde, berøring af kønsdele, visning af nøgenbilleder / pornografiske billeder og ved gennemført samleje. Det kan også ske ved upassende / seksualiseret sprogbrug. Seksuelt misbrug behøver således ikke at være fuldbyrdet samleje eller anden form for direkte seksuel kontakt.

Det er vigtigt at være klar over, at overgreb også finder sted online gennem sociale medier og andre elektroniske platforme. Det ændrer ikke på alvoren i overgrebene.”

Sker der en krænkelse – eller er der mistanke om en krænkelse/et overgreb i ELU-sammenhængen, skal vi handle og aktivt tage hånd om det.

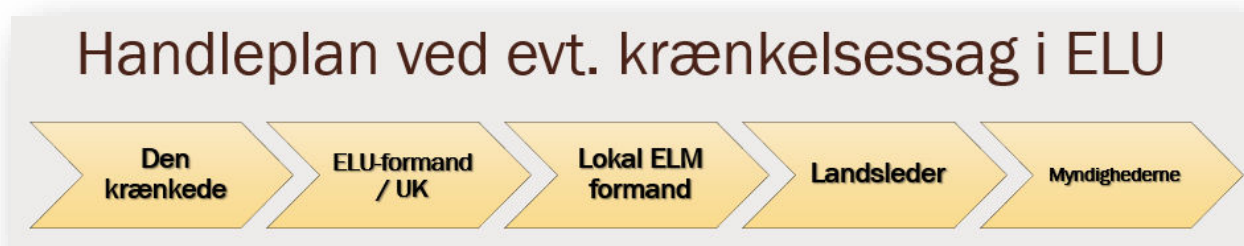
3. I tilfælde af eller ved mistanke om en krænkelse/et overgreb

Såfremt der sker eller er sket en seksuel krænkelse/et seksuelt overgreb i ELU-regi – eller der er mistanke om det, skal der følges en klar handleplan.

Det betyder, at:

- **Bliver nogen udsat for noget krænkende/noget der har overgrebskarakter i eller i forbindelse med ELU, så skal den/de berørte opfordres til at gå til den lokale ELU-formand eller en anden leder i (det lokale) ELM eller ELU med det samme, så der kan blive taget hånd om sagen ved at sagen bliver bragt til den lokale ELM-formand, som tager hånd om det videre forløb. Ungdomskonsulenten kan også inddrages som den første.**
- **Hvis man som ELU-leder bliver kontaktet om ovenstående eller på anden måde får viden om eller mistanke om, at der sker/er sket et seksuelt overgreb/en krænkelse i eller i tilknytning til ELU, skal man med det samme kontakte den lokale ELM-formand – eller ungdomskonsulenten, som kan tage sagen videre. Denne hjælper med at der bliver taget hånd om sagen ud fra ELMs retningslinjer. Se også afsnit 3 herunder om retningslinjer og handleplan. I må og skal ikke stå alene med dette. Det skal overdrages med det samme.**
- **Hvis man som ELU-leder får viden om (ikke blot mistanke), at en et barn/en ung under 18 år bliver krænket eller er udsat for vanrøgt i sit hjem eller hos primære omsorgspersoner, så er der også underretningspligt, og her gælder det samme: Kontakt den lokale ELM-formand eller ungdomskonsulenten så hurtig som muligt, så denne kan tage sagen videre.**

I skematisk form:

I ELMs officielle retningslinier omkring håndtering af krænkelse og overgreb er ovenstående formuleret således:

Ved enhver mistanke eller viden om en krænkelse/et overgreb begået af en frivillig eller ansat i ELM/ELU – i ELUs eller den lokale teenklubs regi og aktiviteter, skal den lokale ELM-formand (eller ungdomskonsulenten) involveres med det samme. Det betyder, at den lokale ELM-formand eller

ungdomskonsulenten skal kontaktes omgående af den, som har fået viden/kendskab til en sag. ELM-formanden (eller ungdomskonsulenten) skal med det samme kontakte ELMs Landsleder, som overtager ansvaret for det videre forløb. Det er intentionen, at den/de ELU-/teenklubledere, som bliver inddraget i en sag så hurtigt som muligt skal hjælpes til at kunne overdrage sagen og den videre behandling af procedurer.

Herefter følges handleplanen ... af Landslederen – i samspil med de lokale involverede. Landslederen hjælper og guider de implicerede i sagen i ELU/teenklubben (den/dem, som har fået viden/kendskab til en sag), så de kan finde fodfæste midt i den verserende sag.

Yderligere vigtig lovgivning om overgreb/krænkelser:

Er den, der har været udsat for en krænkelse, et overgreb eller vanrøgt i hjemmet, under 18, har vi som forening pligt til at gå videre med sagen i forhold til myndighederne. Det handler om bl.a. at inddrage de sociale myndigheder og politiet. ELMs landsleder eller en anden ELM-ansat har ansvar for, at dette bliver håndteret efter de gældende retningslinjer. I praksis overdrages sagen så vidt muligt altid til ELMs Landsleder.

Derudover er det vigtigt som leder i ELU at være klar over følgende to ting:

1) Der er i loven forbud mod seksuel relation mellem en leder og ung under 18

Det er ulovligt og strafbart, hvis man som leder i et ungdomsarbejde har en seksuel relation til et medlem i foreningen eller til en, som deltager i foreningens aktiviteter (Den såkaldte lærer-paragraf). Denne paragraf skal beskytte mindreårige mod overgreb fra autoritetspersoner. Sådan står der i paragraffen/straffeloven:

- *§ 223 Den, som har samleje med en person under 18 år, der er den skyldiges stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, straffes med fængsel indtil 4 år.
 - i) *Stk. 2. Med samme straf anses den, som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed forfører en person under 18 år til samleje.**
- *§ 225 Bestemmelserne i §§ 216-224 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje.*

2) Faren for såkaldt grooming

Mange gange sker seksuelle overgreb på børn og unge i forlængelse af, at en person opbygger en meget tæt relation til et barn eller en ung over et stykke tid, og så senere udnytter det til at misbruge ham eller hende seksuelt. Fordi der er opbygget en fortrolig relation – og den unge måske har afsløret hemmeligheder om sig selv, så kan overgriberen true den unge til at han/hun ikke siger noget.

Grooming kan være svært at opdage før det er for sent. Et muligt tegn kan være, at der fx dukker en person op, som man ellers ikke har kendt til, som gerne vil engagere sig i ELU, og som ser ud til at få en tæt relation til en eller flere unge, fx ved at invitere hjem til overnatning eller lignende. Den bedste beskyttelse mod, at grooming kan finde sted er, at man jævnligt taler åbent om fænomenet. Se nærmere om dette hovedafsnit 3.

Vær også opmærksom på, at tætte relationer bestemt ikke behøver at være negative, så man ikke bliver unødigt bekymret eller mistænksom. Hvis man bliver bekymret om, at der kan være noget galt, må man tage det op med ungdomskonsulenten eller en anden ansat eller leder i ELM. Læs gerne mere om grooming i fx denne [artikel af Kuno Sørensen](#).

4. ELU-bestyrelsens ansvar for at arbejde med konkrete forebyggende tiltag og forebyggende handlinger i den lokale ELU

For at skabe en praksis, der forebygger, at der sker overgreb og krænkelser, og som sikrer, at vi passer godt på hinanden i ELU-fællesskabet, er det vigtigt at sætte dette emne om forebyggelse på dagsordenen i bestyrelsen, og at der tages nogle konkrete tiltag (se afsnit 4). Dette bør ske på et møde, hvor ungdomskonsulenten deltager og kan guide samtalen. Han/hun har kendskab til emnet, og hvordan det bedst håndteres i den lokale ELU-forening.

Herunder følger en liste over de ting, der skal tages stilling til og handles på i ELU-bestyrelsen:

- 1) **Det er lovpligtigt, at der skal indhentes børneattester** på alle ledere, der har med børn under 15 år at gøre i frivilligt arbejde. Det betyder i praksis, at i ELU-foreninger, hvor der er medlemmer eller deltagere under 15, der skal der indhentes en børneattest på alle bestyrelsesmedlemmer og evt. andre faste ledere. ELU-formanden har hovedansvaret for, at disse børneattester indhentes. Den konkrete indhentelse skal ske i samarbejde med ELM-sekretariatet. Skriv til elm@elm.dk for at få dette gjort.
- 2) **ELU-formanden og gerne hele bestyrelsen skal være forberedt på, hvad de skal gøre, hvis der pludselig opstår mistanke eller viden om et overgreb eller en krænkelse i ELU.**

Får man som leder i ELU kendskab til eller mistanke om, at der er sket et overgreb eller en krænkelse i tilknytning til ELU (eller viden om vanrøgt), skal man så hurtigt som muligt tage kontakt til *en* af følgende (jf. punkt 2 ovenfor):

- Formanden for den lokale ELM-forening
- ELUs ungdomskonsulent

- 3) **Forebyggelsesarbejdet tages op mindst en gang årligt i bestyrelsen.** Der sættes et punkt på dagsordenen ved et bestyrelsesmøde, som handler om 'forebyggelse af overgreb og krænkelser og sikring af et trygt fællesskab i ELU'. Det er oplagt, at dette punkt drøftes ved et af de første bestyrelsesmøder efter generalforsamlingen, hvor der kan være valgt nye medlemmer.

Sæt god tid af til denne drøftelse. Den første gang emnet drøftes, bør der afsættes mindst en times tid, og når nye ledere er kommet med i arbejdet, skal der også være god tid til at drøfte emnet og evt. justere praksis. **Ungdomskonsulenten (eller evt. en anden ELM-ansat) skal som udgangspunkt være med til dette punkt.** Det anbefales, at ungdomskonsulenten leder bestyrelsen igennem dette punkt og hjælper jer med at komme godt rundt om de vigtige ting.

- 4) **Nogle vigtige fokuspunkter i disse drøftelser:**

- i) **Snak jer godt ind på, hvad der er vigtigt omkring forebyggelse** og det at sikre de gode rammer og fællesskabsregler for både jer selv som ledere og dem, I er sat til at være ledere for.
- ii) **Sæt specielt fokus på fænomenet grooming** (se ovenfor). Snak i denne sammenhæng også om risikoen for 'online overgreb' via kontakt på sociale medier.
- iii) I vores kristne kontekst er det vigtigt at have gode regler for **sjælesørgeriske/fortrolige samtaler** mellem ledere/forkyndere og de unge. Der er desværre en særlig risiko for grooming og efterfølgende overgreb i netop det sjælesørgeriske og fortrolige møde, hvor en potentiel overgriber har 'gode muligheder' for at gennemføre grooming og overgreb, hvis det er det, han/hun vil. Det er vigtigt, at vi sætter så gode værn som muligt op imod dette, samtidig med, at vi ikke må blive så forskrækkede og ængstelige, at der ikke er mulighed for fortrolig samtale og sjælesorg.
- iv) **Fastlæggelse af de konkrete lokale retningslinjer og fællesskabsregler for den daglige praksis i jeres ELU**
 - Se nærmere i næste afsnit om det at lave de konkrete retningslinjer og fællesskabsregler i netop jeres ELU!

4. Fastlæggelse af konkrete retningslinjer i ELU med henblik på at minimere muligheden for overgreb og uberettigede anklager

Der er udarbejdet et sæt retningslinjer og fællesskabsregler for nogle konkrete forhold i børne- og ungdomsarbejdet, som også i udgangspunkt er helt gældende i en ELU-sammenhæng. Ønsker man at afvige væsentlig fra disse retningslinjer og fællesskabsregler, skal det aftales med ungdomskonsulenten eller evt. ELMs landsleder. Retningslinjerne, som I skal tage udgangspunkt i, er følgende:

- *Det er vigtigt at undgå at ledere, dvs. bestyrelsesmedlemmer eller ledere og andre medvirkende på fx en lejr ikke opholder sig alene bag en lukket dør sammen med en ung under 18 år (og især når det er en deltager af det modsatte køn), hvor ingen kan se, hvad der foregår. Dette handler ikke kun om at undgå overgreb, men også om at undgå, at en leder uberettiget anklages for at have begået overgreb eller lignende.*
- *Vær opmærksom på, at vi i ELU skal prøve på at undgå, at der f.eks. ved kørsel til/fra ELU-arrangementer er en ung under 18 alene sammen med chaufføren. F.eks. ved at sørge for, at man har en anden med i bilen eller ved at have et fælles opsamlingssted. Der vil være eksempler, hvor familierelationer og kendskab og tillid til/fra den unges forældre, gør at man kan se bort fra dette.*
- *Når der er mulighed for forbøn/sjælesorg i ELU eller på en lejr, så gør hvad I kan for, at det kan ske på en måde, så sjælesørgeren ikke er alene med en ung i et lukket rum. Det kan være i et afskærmet hjørne eller i værelse med vindue uden nedrullede gardiner, eller udenfor et stykke væk. Er der tale om en ung under 18 år, så skal der altid være mulighed*

for at nogen kan kigge/ind følge med, eller at en tredje er til stede i rummet (fx en ven/veninde). Det er vigtigt på forhånd at informere gæstetalere og lignende om denne regel.

Hjælp også øvrige deltagere med at vise respekt for den fortrolige samtale ved at informere om, hvor og hvordan den foregår.

Hvis sjælesørgeren er af samme køn og forældrene er indforstået med det, kan sjælesorg med en ung under 18 dog ske i et lukket rum.

- *Generelt anbefales det, at der er en sjælesørger af begge køn til rådighed for de unge, sådan at sjælesørgeren og den unge så vidt muligt er af samme køn. Dette er endnu vigtigere, når der opstår en sjælesørgerisk relation, hvor man mødes og snakker hen over tid.*
- *Unge over 18 er i sidste ende selv ansvarlige for, hvem de vælger som sjælesørger og under hvilke forhold*

Generelt

- *Tal i bestyrelsen løbende åbent med hinanden om, hvorvidt I er trygge ved fællesskabet i ELU på dette område, og om der evt. er noget I er bekymrede for, som I enten skal tage op i fællesskabet eller inddrage fx ungdomskonsulenten i.*
- *HUSK: Er man som leder i ELU i tvivl om, hvorvidt en situation er ok og tryk, eller om der er foregået noget, som ikke burde finde sted: så drøft det med din formand eller ungdomskonsulenten eller tag kontakt til en af ELMs øvrige ansatte for sparring!*

Arbejdsgang – for udarbejdelse af jeres lokale retningslinjer og fællesskabsregler:

- 1) **Udarbejd nu jeres lokale retningslinjer – ud fra ovenstående punkter, som I enten bruger uændret eller omformulerer ud fra jeres lokale forhold**
- 2) **Tilføj jeres yderligere punkter og beslutninger**

- 3) **Underskrifter (fra alle ELU-bestyrelsens medlemmer):**

”Ovenstående har vi (klubbens/foreningens navn) drøftet og vedtaget som daglig praksis og som retningslinjer for vores aktiviteter/for vores lejr d. xx.xx.xxxx.”

Underskrifter:

Dato: _____

Underskrivere:

5. Yderligere litteratur/links:

Baggrundspapirerne for dette dokument findes i den lokale dropbox, og disse kan med fordel læses for yderligere fordybning:

1. ELMs officielle papirer:
 1. Bilag 5A: Vejledning og retningslinjer i tilfælde af seksuelle overgreb og krænkelser i ELM's børne- og ungdomsarbejde
 2. Bilag 5B Vejledning og retningslinjer for forebyggelse af seksuelle overgreb og krænkelser
2. Basisdokument fra Frikirkenet: https://frikirkenet.dk/sites/default/files/pdf-upload/det_gode_samvaer_juni19.pdf
3. Vigtig hjemmeside hos Agape med mange guides og artikler: <https://forebyg.agape.dk/>
4. Luthersk Missions materiale: ['For vores børns bedste – en vejledning i forebyggelse og håndtering af seksuelle krænkelser'](#)
5. Guide: [Fem trin til at forebygge seksuelle overgreb'](#)
6. Guide: ['Seks ting du skal være opmærksom på i værdibaserede fællesskaber' af Elli Kappelgaard](#)
7. Artikel: ['Seksuelle overgreb i kirkelige miljøer' af Annette Bech Vad](#)
Artikel: ['Grooming – seksuelle krænkeres strategier' af Kuno Sørensen](#)

Vedtaget af ELMs ansatte og landsstyrelse – juni 2023